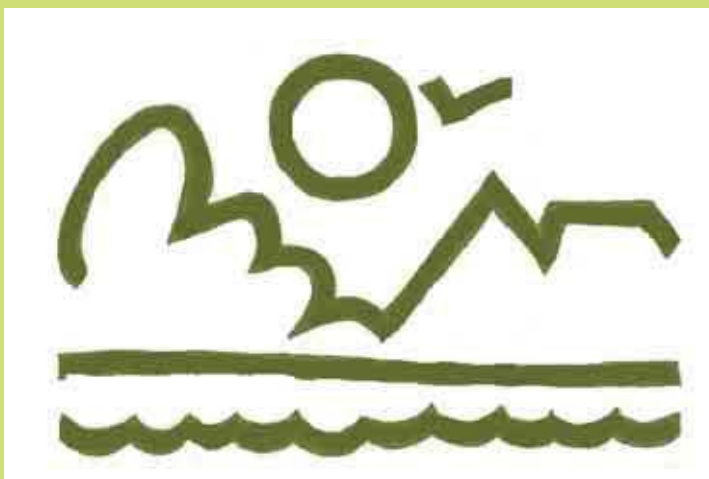

Retouradres : Gilbert Cant
Perstraat 88 9120 Haasdonk

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1

'T GROENE WAASLAND

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift
25° jaargang - nr 4; september 2005 - nr 141

N A T U U R E N M I L I E U

I N H E T W A A S L A N D

De olieprijsen swingen de pan uit. En slechte zaak voor de welvaart in ons land.

De laatste weken is weer eens op een pijnlijke manier duidelijk geworden hoe kwetsbaar die welvaart wel is.

Anderzijds is deze oliecrisis ook een gelegenheid om ons grondig te bezinnen over ons energieverbruik en over de toepassingen van hernieuwbare energie. We zijn in de loop der jaren zo afhankelijk geworden van aardolie dat dit ene product onze hele samenleving kan doen wankelen

Op de markt van de hernieuwbare energie zijn op dit moment geen prijsverhogingen voorzien. Producenten van hernieuwbare energie zijn niet afhankelijk van de olieprijs. Maar toch staan ze niet los van de elektriciteitsmarkt. Zowel voor de aankoop van (hernieuwbare) energie, als voor de interne verrekening, gebruiken ze de marktprijs als referentie.

Er zijn dus twee manieren om naar de stijgende energieprijzen te kijken:

a) hernieuwbare energie wordt rendabeler (maar dan moeten de verkoopprijzen de markt wel volgen);

b) de prijs van hernieuwbare energie verandert niet, want is onafhankelijk van aardolie.

Het is in beide gevallen positief voor mensen die in deze sector investeren of gebruik maken van deze energievorm.

Toch kan hernieuwbare energie natuurlijk niet alle problemen oplossen. Veranderen van elektriciteitsleverancier kan u veel geld besparen, maar vergeet niet dat energie sparen u een veelvoud kan opleveren. Meer dan ooit geldt de gouden regel : 'Energie: minder is beter!'.

Het scheelt niet enkel een pak centen voor uzelf, maar ook CO2 voor het leefmilieu. Ook dat is goed.

Een doorsnee huishouden in Vlaanderen verbruikt ongeveer 3500 kWh elektriciteit per jaar.

Volgens een studie van Greenpeace kan een gemiddeld huishouden rondkomen met 1500 kWh, zonder enig comfortverlies.

Zit u dus boven het gemiddelde van 3500 kWh, dan kunt u zich terecht vragen beginnen stellen en op zoek gaan naar het probleem én vooral ... de oplossing. Een eerste stap is dat u probeert na te gaan waar uw verbruik naar toe gaat.

Vaak is een gebrekkige isolatie van onze woning één van de grootste problemen. Volgens de federatie van isolatiefabrikanten is het in ons land heel slecht gesteld met de isolatie van onze woningen. We zitten in Europa zo ongeveer in de rode lantaarn positie. Er is dus heel wat werk aan onze woningen. Te veel isoleren bestaat niet, wel zorgen voor een goede ventilatie.

De overheden en distributienetbeheerders steunen u bij uw inspanningen, zie <http://www.energiesparen.be> onder subsidies. In 2005 zijn er enkel subsidies voor dakisolatie, maar de regering is nu reed hardop aan het denken om deze subsidieregeling uit te breiden. Goede vooruitzichten voor ieder die begaan is met onze samenleving, het leefmilieu en zijn centen!

WENDUINE

Onder een tweede landschap
onwerkelijk van zichtbaar
gemaakte waterdampen
waarin de zon haar laatste

bloedrode steken breit
duiken de duinbossen
onder in het paarse strand
verstoven door westenwind

bespat en natgesproeid
onder de golvende rollen
opgeklopt tot schuim en
dampend tot onzichtbaarheid.

O woest gehuil van wind
en water; achter iedere golf
kijk jij mij aan, hoe ik
op het slappe koord wankel

tussen hemel en aarde
en worstel met de afstand.

Jos De Rudder

“trekvogels??”

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN IS VERHUISD !

Vogelbescherming Vlaanderen vzw is verhuisd van Brussel naar Nieuwkerken-Waas, een deelgemeente van Sint-Niklaas (Oost-Vlaanderen). Daar bevinden zich de maatschappelijke zetel, het secretariaat en het documentatiecentrum. Je kan er gemakkelijk naartoe met het openbaar vervoer: het NMBS-station van Nieuwkerken-Waas bevindt zich schuin tegenover het secretariaat. Een duidelijke routebeschrijving kan je vinden op onze website. Noteer alvast onze nieuwe coördinaten:

Vogelbescherming Vlaanderen vzw
Schuttershof 14
B-9100 Nieuwkerken-Waas (Sint-Niklaas)
Tel. +32 (0) 3 296 26 80
Fax +32 (0) 3 296 26 82
E-mail: info@vogelbescherming.be
Internet: www.vogelbescherming.be

Onze Franstalige collega's blijven echter vanuit Brussel werken. In het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren aan de Veeweydestraat 43-45 te Anderlecht kan je

dus nog altijd terecht met noodlijdende vogels en andere wilde dieren. Het spreekt voor zich dat onze vereniging blijft samenwerken met haar Franstalige collega's. Vogelbescherming Vlaanderen zal ook in de toekomst actief zijn in zowel het Vlaamse Gewest als het Brussels Hoofdstedelijke Gewest.

Aan de Vlaamse natuurverenigingen die met onze organisatie een ruilabonnement hebben afgesloten en het driemaandelijks tijdschrift 'Mens & Vogel' ontvangen, zouden wij vriendelijk willen vragen hun ledenblad (en andere briefwisseling natuurlijk ook) voortaan naar Nieuwkerken-Waas te sturen. Op die manier gaat er geen kostbare informatie verloren. Alvast bedankt voor de medewerking.

Wil je als vrijwilliger de handen uit de mouwen steken? Laat het ons dan weten via e-mail (info@vogelbescherming.be). Wij sturen je dan een formulier toe waarop je kan aankruisen welk soort werk je zou willen doen. Vergeet niet je postadres te vermelden! Tot dan!

Jan RODTS, Voorzitter

foto kft : Carl Vandervoort

MILIEUVRIENDELIJK PARKEERTERREIN TE SINT-GILLIS-WAAS ??

Pleidooi voor een milieuvriendelijke en buurtvriendelijke inrichting van het toekomstige parkeerterrein bij het gemeentelijk gemeenschapscentrum 'De Route'

0. Probleemstelling.

Het gemeentebestuur van Sint-Gillis Waas kocht recent de private sporthal 'De Route' aan, gelegen aan het Stationsplein en het bestuur heeft plannen voor de omvorming ervan tot een gemeentelijk gemeenschapscentrum. Daar hoort sportinfrastructuur bij maar ook een fuifzaal, podiumzaal voor theater en een aantal gemeentelijke administratieve diensten. Dit centrum zal in de toekomst dus nog meer verkeer aantrekken en daartoe heeft de gemeente Sint-Gillis Waas plannen voor de aanleg van een parkeerterrein tussen het Stationsplein, de Stationsstraat en de Pottersdreef.

Dit pleidooi wil een aantal suggesties leveren aan het gemeentebestuur en aan de ontwerper. Het gaat over aandachtspunten en verzoeken van de milieubeweging, opge maakt in samenspraak met een lokale bewonersgroep.

'De parkeervakken zelf zijn niet verhard, de toegangswegen wel (De Ster, Sint-Niklaas).

milieuvriendelijk parkeerterrein

1. Suggesties voor een milieuvriendelijk ontwerp van het parkeerterrein.

1.1. Water.

Sint-Gillis Waas heeft steeds meer te lijden van wateroverlast en overstromingen. Het aanleggen van een groot geasfalteerd parkeerterrein zou die problemen alleen maar groter maken. De Vlaamse overheid heeft trouwens normen en aanbevelingen (zogenoemde codes van goede praktijk) met daarin ondermeer richtlijnen voor de hemelwater-vriendelijke aanleg van parkeerinfrastructuur. Die moeten natuurlijk worden gevolgd.

Wij pleiten dan ook voor het onverhard houden en het waterdoorlaatbaar aanleggen van de parkeerplaatsen zelf. De toegangswegels tot de parkeervakken kunnen natuurlijk wel verhard worden, het hemelwater wat daarop terecht komt kan via ondiepe greppels (**de zogenaamde wadi's**) worden geïnfiltreerd in de bodem. Een goed voorbeeld van een dergelijke aanleg kan men vinden aan het recreatieoord 'de Ster' in Sint-Niklaas nabij het restaurant 'De Brokkelink' (zie foto's).

Het hemelwater van de parking kan dan via de wadi's gedraineerd worden naar nabijgelegen grachten bij de sportvelden Houtvoort. Met dat water kunnen heel aangename plekken worden ingericht, met een veilige waterspeelplek voor kinderen. We pleiten er trouwens voor om de gevaarlijke diepe plas achter 'de Route'

'Wadi' betekent in het Arabisch 'dal'. Ze worden aangetroffen in woestijngebieden en bevatten enkel water in de regentijd. Meestal staat een wadi droog. Het letterwoord WADI staat voor Water afvoer door drainage en infiltratie. Ze worden dan ook vooral gebruikt waar de ondergrond minder goed doorlatend is. Op 1 m² wadi wordt ongeveer 10 à 12 m² verhard oppervlak afgevoerd. Wadi's hebben een gemiddelde greppelbreedte van 4 meter en zijn 0,40 m diep. Het talud heeft een helling van ca 1:4. De bovenste laag bestaat uit een 'grondverbetering' over een diepte van 30 à 40 cm. Onder de wadigreppel bevindt zich een infiltratiesleuf van 0,60 m diep en 0,60 m tot 1 m breed met daar midden in een drainagebuis (gemeente Enschede & TAUW, 1999).

milieuvriendelijk parkeerterrein

'In het midden merkt men telkens de infiltratiezone (wadi) , waar hemelwater kan wegzakken naar het grondwater (De Ster, Sint-Niklaas)

ondieper en veiliger te maken voor de kinderen van de vakantieopvang. Kennis maken met waterbeestjes en oeverplanten van op veilige steigertjes en aan kleine strandjes kan een heerlijke bezigheid zijn tijdens vakantieopvang activiteiten. Zelfs een waterspeeltuintje behoort daar tot de mogelijkheden.

1.2. Lawaai en overlast.

Om overlast en lawaaihinder aan de achterzijde van de woningen van Stationsstraat, Stationsplein en Pottersdreef te voorkomen pleiten we voor de aanleg van een aarden geluidswal , die dicht beplant wordt met streekeigen struikgewas en bomen. De geluidswal helpt niet alleen visuele hinder en lawaaihinder te voorkomen maar is ook een welkome fysieke barrière. Ongewenst bezoek in de achtertuinen, wildplassen en dergelijke meer kan erdoor worden voorkomen.

'Straks ook een waterspeeltuin in Sint-GillisWaas ?(Delft, NL)

'Wadi's worden ook toegepast in woonwijken. Ook hier wordt het hemelwater niet naar de riolen afgevoerd maar naar het grondwater geïnfiltreerd. (Enschede, NL)

1.3. Bomen en groen.

Parkeerplaatsen kunnen een oase van rust en groen zijn. Er zijn steeds meer gemeenten die goede voorbeelden uitbouwen. De al genoemde parking aan recreatieoord 'De Ster' , maar ook bijvoorbeeld het parkeerterrein aan het dierenpark Planckendaal (bij Muizen, Mechelen) zijn zeker inspirerend. Op afstand lijken ze meer op een ijl en open parkbos dan op een parkeerterrein. Dat is precies wat de bewoners van de belendende straten wensen. Enkele foto's maken dat duidelijk.

Het hemelwater dat hier wordt geïnfiltreerd in de bodem kan geen risico meer vergroten op lokale overstromingen (De Ster, Sint-Niklaas)

Een parkeerterrein kan er eerder op een open parkbos lijken...

...als er geen auto's op werden geparkeerd. (De Ster, Sint-Niklaas)

Maar ook als er geparkeerd wordt blijft het geheel erg groen ogen, voor de buurt blijft de visuele hinder beperkt.

Talrijke bloemen en kruiden krijgen een kans op niet-verharde parkeerterreinen.

1.4. Verlichting .

Er komt steeds meer aandacht voor het probleem van lichthinder. De succesvolle jaarlijks

'nacht van de duisternis' zet steeds meer gemeenten aan om zuinige en vriendelijke lichtarmaturen neer te zetten. Een goede armatuur zorgt voor degelijke verlichting, maar dan zonder zogenaamd strooilight wat de hele buurt hindert (zie foto's)

De juiste armaturen kunnen voor veel minder lichthinder zorgen. Op de achtergrond de armaturen van de E34, op de voorgrond de veel betere armatuur langs de parallelweg langs de E34 (bron: www.lichthinder.be)

<http://www.bblv.be/licthinder/>
<http://www.lichthinder.be/>
<http://www.preventielichthinder.be/>

Ook in Sint-Gillis Waas zijn er al inspanningen geleverd (langs de parallelweg van de E34 b.v.) in samenspraak met de sterrenkundige vereniging 'Antares'. We pleiten dan ook voor

Vind je Gent Sint-Niklaas Mechelen Antwerpen E34 ?

Lichthinder in Vlaanderen: Men merkt iets links onder het midden van de foto Antwerpen. Onderaan op de rand gloeit Mechelen en tussen beide steden in aan de linkerkant Sint-Niklaas. Heel duidelijk is de E34 verlichting te zien, dwars door Sint-Gillis Waas. (bron: www.lichthinder.be)

heel gezellige sfeerverlichting, niet alleen op het parkeerterrein maar ook rond het gemeenschapscentrum zelf en op het Stationsplein (dat nu fel oververlicht wordt met autosnelwegverlichting). We vragen aan het gemeentebestuur om de samenwerking met 'Antares' verder te zetten en zich te laten adviseren terzake. Die sterrenkundige vereniging heeft trouwens ook de geslaagde verlichting aan de vernieuwde Grote Markt en aan het vernieuwde Stationsplein van Sint-Niklaas geadviseerd. De stad Sint-Niklaas heeft daar trouwens recent een prestigieuze prijs voor gekregen. Is de volgende onderscheiden gemeente Sint-Gillis Waas ?

2. Suggesties voor een buurtvriendelijke verkeersafwikkeling en inrichting.

2.1. Gescheiden inrit en uitrit van het nieuwe parkeerterrein

Heel belangrijk voor de rust van de omwonenden in de Tybaertstraat en de Stationsstraat, maar ook voor de verkeersveiligheid, is het uit elkaar houden van de uitrit en de inrit van het nieuwe parkeerterrein aan het gemeenschapscentrum 'De Route'. Een mogelijkheid is om het aankomende verkeer in te laten rijden via het Stationsplein, waar er toegang komt naar het nieuwe parkeerterrein via een automati-

sche slagboom. Langs dezelfde weg kan men dat nieuwe parkeerplein echter niet verlaten. Het uitrijden van de parkings gebeurt dan ook via een tweede automatische slagboom, maar dan naar de sportvelden Houtvoort toe (via de bestaande wegenis aan de Landelijke rijvereniging).

Deze automatische slagboom aan de kant Stationsplein laat enkel inrijdend verkeer toe naar de parkings aan het gemeenschapscentrum De Route. Uitrijden is er dus niet mogelijk, de slagboom gaat niet open. De automatische slagboom aan de zijde van de sportvelden laat enkel uitrijdend verkeer toe richting Houtvoort. Inrijden is er niet mogelijk, de slagboom gaat niet open. Op het nieuwe parkeerterrein zelf wordt de uitrit via heel duidelijke signalisatie aangegeven.

2.2. Herinrichting van het Stationsplein.

Vandaag is het Stationsplein een saai parkeerplein met wat (schaam)groen. Dat plein kan heel buurtvriendelijk worden heringericht om toekomstige hinder (lawaai, schade) te voorkomen, wanneer langparkeren er wordt verboden. Langparkeren kan enkel nog op de nieuwe parking bij het gemeenschapscentrum. Op het Stationsplein blijven best enkel een

Verfstrepen dwars over de weg zijn volstrekt onvoldoende om de snelheid van de auto's te verminderen (Stationsstraat / Sint-Gillis). De herinrichting van het Stationsplein biedt een uitgelezen kans om eindelijk ook deze oversteekplaats beter te beveiligen voor overstekende fietsers en wandelaars.

milieuvriendelijk parkeerterrein

beperkt aantal bewonersparkeerplaatsen aanwezig langs de kant van de woningen. Tellingen hebben de afgelopen maanden uitgewezen dat dit aantal parkeerplaatsen voor bewoners erg beperkt kan zijn. We troffen nooit meer dan achttien (18) overnachtende voertuigen van bewoners tegelijk aan op het Stationsplein. Passende borden maken duidelijk wie hier welkom is (borden bewonersparkeerkaart verplicht, ...). Hier past natuurlijk wel eventueel een gehandicapten-parkeerplek, dicht bij de ingang van 'De Route'.

Ook kan men een aantal kortparkeerplaatsen voorzien voor halen en brengen van jongeren (kant jeugdlokalen) of voor de fitnesszaak in de Tybaertstraat en voor de moskee op het Stationsplein. Passende borden maken duidelijk wie hier welkom is (parkeerschijf verplicht of max. 60 of 90 minuten parkeertijd, ...). De glascontainers worden best verplaatst dicht naar de Stationsstraat toe, vlakbij de kortparkeerplaatsen. Zeer belangrijk bij de herin-

Deze constructie is aangelegd in het Nederlandse Houten om snelle brommers van het fietspad te weren. Ideaal zou het zijn om door een dergelijke constructie de brommers ook van het fietspad Sint-Niklaas-De Klinge te weren. Dat is een probleem waar erg veel fietsers over klagen en waar de bevoegde politiediensten duidelijk niet tegen opgewassen zijn. Een idee voor bij het vernieuwde Stationsplein van Sint-Gillis Waas ?

*Deze stelplaatsen voor fietsen zijn vandalis-
mebestendig en laten toe de fiets goed op
slot te zetten. Alleen een overkapping ont-
breekt nog (De Ster, Sint-Niklaas)*

richting, is de veiligheid van de kinderen (scouts, KLJ, omwonende kinderen en kinde-
ren op weg naar de speelterreinen). Momenteel wordt er op dit kleine stukje straat
van het Stationsplein zeer vaak veel te hard
gereden.

In geen geval wordt langparkeren op het
Stationsplein nog langer toegestaan, als het
nieuwe parkeerplein bij het gemeenschaps-
centrum klaar zal zijn. Langparkeerders wor-
den met duidelijke wegwijzers verwezen via de
automatische slagboom naar de nieuwe lang-
parkeerparking aan het gemeenschapscen-
trum. Daardoor komt er ruimte vrij om van het
Stationsplein een aangename plek te maken
met groen, rust- en zitruimte. En waarom niet
denken aan een petanquebaan, een ping-
pongtafel, een (hemel)waterfontein, een krui-
dentuin, een beeldhouw- of ander kunstwerk,
...

2.3. Fietsstelplaatsen.

Ook belangrijk om overlast op het
Stationsplein te voorkomen is dat er een groot
aantal overdekte fietsstelplaatsen worden
geplaatst aan de achterzijde van het gemeen-
schapscentrum, kant sportvelden. Aan die

zijde komt trouwens ook de ingang van de fuif-
zaal. De fietsstelplaatsen zijn voorzien van
beugels om fietsdiefstal en vandalisme te
voorkomen. (zie foto)

3. Besluit.

Met dit pleidooi voor een milieuvriendelijke en
buurtvriendelijke inrichting van het toekomstige
parkeerterrein bij het gemeentelijk gemeen-
schapscentrum 'De Route' te Sint-Gillis Waas,
hopen ABLLOvzw en de lokale bewoners-
groep een goede voorzet te hebben gegeven
om deze plannen verteerbaar te maken voor
de hele buurt. Wij vinden het belangrijk dat er
bij de omwonenden een draagvlak ontstaat
rond deze belangrijke ingrepen. We hopen dat
het gemeentebestuur en de ontwerpers aan-
dacht hebben voor dit pleidooi en het omzetten
in een knap voorontwerp.

Dat buurtvriendelijk en milieuvriendelijk voor-
ontwerp maakt dan natuurlijk veel meer kans
op begrip van de buurt en kan dan wellicht
gemakkelijker door de inspraakrondes en
bezwaarprocedures worden geloodst, zonder
al te grote confrontaties.

ABLLOvzw

en

Lokale bewonersgroep

omgeving gemeenschapscentrum 'De Route'

p/a Stationsstraat

contacttelefoon: 03/7070409

**ABLLO
FEEST
35 jaar
Zaterdag
15 oktober
van 10 tot 17 uur
Walburgcentrum
programma
Zie elders
Info
03/777 01 58
ablllovzw@gmail.com**

ZOMERTORTEl

Wintam Noordelijk eiland 13 augustus 2005. Voor de tweede maal deze maand zie ik een zomertortel. (*Streptopelia turtur*). De vogel scheert in snelle vlucht over het reservaat en land in één van de dode canada's. Zomertortels zijn zeldzame verschijningen geworden in onze streek.

Meer dan 50 jaar geleden luisterde ik als kind met open mond naar de verhalen die grootvader, zelf een fervent vogelliefhebber, vertelde over de wondermooie tortelduifjes die hij wist wonen in de grote verwilderde tuin van een van zijn dochters. Op een zomerse dag bracht hij me bij het nest. Het bevond zich in een vlierstruik niet ver van het prieeltje achteraan in de tuin. Van de tuin, heden de omgeving van het station te Temse, rest alleen nog de rode beuk schuin voor de ingang van het stationsgebouw. Zomertortels wonen daar al lang niet meer.

In het blok van 25km² dat ik in 2000 op broedvogels inventariseerde vond ik nog 1, zeggen en schrijven één, koppeltje zomertortels. Het blok, hoofdzakelijk landbouwgebied, is weliswaar niet erg geschikt voor zomertortels, toch kwamen daar pakweg 20 jaar geleden heel wat meer koppeltjes van deze sierlijke duifjes tot broeden.

De hierna volgende greep uit de sinds 1976 verzamelde data illustreert de evolutie van het voorkomen van de zomertortel in de streek rond Temse.

Tussen 8 mei en 22 juli 1976 noteerde ik 29 maal zomertortels op 29 tochten zonder speciaal naar de soort uit te kijken. Dit jaar nam ik in

dezelfde periode (tot 22 juli 2005 dus) slechts 6 maal zomertortels waar tijdens 38 tochten en dit ondanks een verhoogde aandacht voor de soort.

De voorjaarsfenologie sinds 1976 verzameld rond de zomertortel toont aan dat de 1ste aankomst-data gemiddeld langzaam maar zeker later in het voorjaar vielen. (tot eind der 80tiger jaren hoofdzakelijk in april. Daarna meestal in mei).

In het najaar kwam de soort aanvankelijk nog vrij algemeen voor tot eind september begin oktober. Na 1990 en zeker na de eeuwwisseling zijn september waarnemingen van zomertortels meer en meer uitzonderingen. Beide voorgaande bevindingen zijn een bevestiging dat de soort in aantal afnam.

Op 30.4.78 noteerde ik: net zoals vorig jaar baltzend op Fort Steendorp. De eerste baltzende tortel in 2005 hoorde ik in een bosje te Wintam op 13.5. Op het Fort van Steendorp, nochtans zeer geschikt als biotoop, komen ze al meerdere jaren niet meer voor.

verder noteerde ik:

12.5.1979: overal koerend in gunstig biotoop.

14.8.1982: talrijk voedselzoekend op het braakland aan de Bal-looi.

29.8.1987: concentratie op graanakkers (Groot Schoor)

20.5.1989: algemeen.

5.5.1990: koppel in kleine verwilderde tuin. (Krijgsbaan Temse)

18.5.1991: 2de waarneming dit jaar. De soort komt dit jaar zeer slecht op tal. (Zeer weinig zangposten).

5.5.1992: zangpost Fort Steendorp.

4.7.1994: niet talrijk dit jaar.

mei-juni 1995: vrij schaars.

foto Liliane Verbeke

twee Turkse tortels

Juli 1995: meer waarnemingen (jongen?).
4.9.1995: uitzonderlijk laat broedsel, adult
voert jong (Schauselbroek
Temse).
In 1996 duurt
het tot in
j u n i

succesvol te kunnen ondernemen.

Het dieptepunt in het voorko-
men van zomertortels
situeert zich in
de jaren
2002 en

voor-
aleer de
soort regel-
matiger waarge-
nomen wordt.
Idem in 1997.

26.4.1998: dit is voorlopig de laatste waarne-
ming van de tortel in de maand april.
23.6.1999: uiteindelijk goed op tal gekomen
(Het aantal dat heden als goed vermeld wordt
is nog slechts ca. 25% van dat van 20 jaar
geleden).
Zomer 2000: in heel de streek (80 km²) broe-
den vermoedelijk minder dan 10 koppels
zomertortels. (In 1976 minstens 60)

De afname van de soort, ook elders in
Vlaanderen, is vooral veroorzaakt door ener-
zijds ongunstige omstandigheden in de
Afrikaanse overwinteringgebieden en ander-
zijds door het afschot tijdens de trek in de lan-
den rond de Middellandse Zee. Doordat in de
streek de graancultuur sterk is afgenomen is
deze trend nog versterkt. Na de oogst von-
den zomertortels op de graanakkers een
gedekte tafel die er voor zorgde dat voldoende
vetreserves konden opgeslagen worden om
de lange tocht naar de overwinteringgebieden

2003.
Toen kon
ik de zomer-
tortel respectieve-
lijk slechts 4 en 2 maal
noteren.

In 2004 liep het aantal waarnemingen terug op
tot 10.
In 2005 kon ik tot heden (30.8) 8 maal zomer-
tortels noteren.

Alhoewel het voorbarig is nu reeds te spreken
van een beginnend herstel van de stand van
de zomertortel in de streek is het nagenoeg
zeker dat de soort niet meer in aantal afneemt.

Het opnieuw meer waarnemen van zomertor-
tels in 2004 en 2005 is mogelijk gelinkt met
het, wegens verhoogde subsidie vanuit de
EEG, terug meer verbouwen van graan in de
streek. Dit is een hypothese die, indien de
trend in de landbouw zich doorzet, in de toe-
komst op zijn waarde moet gecontroleerd wor-
den.

Hoop doet leven!

Steendorp 30.8.05 Tonny Temmerman

DE NATUUR IN HET HPG (VERVOLG)

Het **HPG** (Harmonisch Park- en Groenbeheer) werkt een evenwicht uit tussen de maatregelen voor de mens, de natuur en het milieu. Ze heeft daarbij aandacht voor diversiteit, dynamiek en duurzaamheid.

Krijgt de natuur nog voldoende kansen?

Het zal je misschien verrassen, maar Vlaanderen is de dichtstbevolkte regio van de wereld. Open ruimte en natuur zijn dan ook soms ver te zoeken, maar door o.a. het HPG kunnen we de natuur terug dicht bij de mens brengen. De hygiënische binnenshuisgewoonte kreeg een verlengstuk in de tuin, waardoor natuurlijke processen worden teruggedrongen. Tijd dus om deze gewoonte terug om te buigen naar een tolleranter gedrag naar natuur toe. Met het HPG zijn in het Openbaar Groen tal van mogelijkheden, die met een goede beleidsvoering ook praktisch zijn uit te voeren.

Groen in functie van het landschap

Naast de dichte bebouwing, bezit Vlaanderen ook prachtige landschappen, gelukkig maar. De taak is dan ook woningen en groen te creëren in functie van onze omgeving, zodat er zich terug ruime, aaneengesloten groengebieden kunnen ontwikkelen, noodzakelijk voor de

Bermen: belangrijke verbindingslinten voor fauna en flora

Harmonisch Park- en Groenbeheer

Gelaagdheid biedt heel wat kansen voor natuurontwikkeling

migratie van planten en dieren. De keuze van de aanplantingen zal dus hoofdzakelijk moeten bestaan uit inheemse soorten en soorten die ecologische waardevol zijn.

Begrijp de bodem

Planten zijn levende organismen, die voedsel uit de bodem, licht, lucht en vocht nodig hebben om te groeien. Het is dan ook van belang om, voor de keuze van de beplanting, te weten me welke bodem we te doen hebben. Dit kan in principe afgeleid worden uit de plantensoorten die er van nature voorkomen.

'De juiste plant op de juiste plaats' is de sleutel tot het verhogen van de levenskansen van planten, een duurzaam beheer dus.

Ook dient men rekening te houden met het microklimaat. Aspecten zoals een zonnige, schadusrijke, winderige of beschutte standplaats spelen een enorme rol bij de plantenkeuze.

Gelaagdheid

Het NPG respecteert, zoals in de natuur, de gelaagdheid bij een aanplanting van een groenstrook, ook bij kleinere percelen. Boom-, struik-, kruid- en strooisellaag zijn de vier etages die hierbij worden

Veedrinkpoelen behouden en integreren in het groenbeleid

ingevuld, tevens een manier om een groenstrook onderhoudsvriendelijk te maken. Andere voordelen zijn dat een gesloten voedselkringloop wordt gecreëerd, dat het ecologisch zeer waardevol is, dat er voor afwisseling wordt gezorgd en dat het een rustgevend gevoel uitstraalt.

Waar wel rekening dient mee gehouden te worden, is de ecodynamiek en de habitus van planten, zodat ze elkaar niet wegconcurreren en het aantal soorten beperkt wordt tot een eentonig geheel.

In de praktijk: voorbeelden, suggesties

Gedekte aronskelk, Bosanemoon en Speenkruid, spontaan aanwezig, dus zeker aangepast aan de bodem.

Een paar eenvoudige voorbeelden tonen aan dat de eerste stappen naar het NPG toe niet altijd zware ingrepen vragen.

-Zo kent Vlaanderen kilometers bermen die, indien beheerd volgens het bermdecreet (geen pesticiden, eerste maaibeurt rond 15 juni met het afvoeren van het maaisel), onontbeerlijk zijn voor de migratie van planten- en diersoorten, de groene linten in ons landschap, zeg maar.

-De kortgemaakte gazons zonder echte functie (sport-, speelvelden, ...) kunnen worden omgevormd tot bloemrijke graslanden met bijvoorbeeld een maaischema zoals het bermdecreet. Om deze omschakeling aanvaardbaar te maken kan een combinatie met bloembollen worden doorgevoerd. Succes verzekerd.

-Kleine groenstroken kunnen worden samengevoegd tot een groter geheel, wat meer mogelijkheden biedt naar natuur toe. Dit vraagt een groter engagement, maar bij nieuwe verkavelingen kan dit al in planning zitten.

Tot slot

Mensen hebben de indruk dat er alsmaar minder groen is. Steeds minder mensen wonen op het platteland. Veel mensen wonen, werken en ontspannen zich in de stad of gemeente. Het contact met groen is sterk afgenomen. Het beperkt zich tot vakantie of tot het actief opzoeken van het groen tijdens hun vrije tijd. Bijvoorbeeld een dagje aan zee of een wandeling in het bos. Tegelijkertijd gaat de kwaliteit van het groen erop achteruit. Natuur die én waardevol is én er tegelijkertijd gevarieerd uitziet is zeer zeldzaam. Je vindt dit vaak alleen in reservaten.

Ons Streven

LEZERSBRIEF

Beste ABLLO'ers

Heb gisteren in het Groene Waasland het artikelje over de ruilverkaveling met argusogen gelezen. Of preciezer met de ogen van een agrarisch historicus en "kenner" -nou ja - van het terrein. Ik zou er graag nog een puntje 8 en 9 aan toevoegen.

Puntje 8 om te beginnen. De VLM heeft destijds plechtig beloofd de typische structuur van bolle akkers opnieuw in ere te herstellen, weliswaar op grotere percelen. Veel op tegen natuurlijk, maar met beide voeten in de klei besef ik maar al te goed dat de vaak te kleine oppervlakten niet met machines (zelfs kleine) bewerkbaar zijn en daardoor absoluut onrendabel. Als de veestapel dan nog langs alle kanten wordt ingeperkt en je die landerijen ook niet als graasland kan gebruiken worden ze helemaal nutteloos. Daarom kan ik er wel mee leven (en jullie ook meen ik op te maken uit de tekst). Maar in tegenstelling tot het "bollen" (contourploegen) van de nieuwe percelen werden de bolle kanten in het beste geval gewoon afgeschraapt om daarmee de tussenliggende gracht te dempen. Het gevolg is dubbel: geen bolle akker waardoor het cultuurlandschap verschaalt en bovendien krijgen we op vele plaatsen met een waterprobleem te kampen. In tegenstelling tot onze Noorderburen ("Nederland leeft met water"-campagne) is elke gracht er hier natuurlijk één teveel en wordt er maar gedempt dat het een lieve lust is. Om problemen vragen in een gebied waar de waterhuishouding sedert eeuwen een instabiel evenwicht kent. En dat ze bij de VLM veel van waterhuishouding kennen is alom geweten: water dat omhoog moet stromen, het is voorwaar mogelijk, als je sommige plannen leest. Het mooiste staaltje dat ik alle dag passeer is een gracht die op het hoogste punt ligt van de omgeving (straal 500 m); en water dat daar in komt! (geen druppel uiteraard)

Puntje 9 hangt samen met bovenstaand, vooral dan met de cursieve woordjes. Het opvullen van grachten en ophogen van per-

ruilverkaveling

celen gebeurde in het beste geval met teelaarde uit de omgeving; op heel wat plaatsen is er echter van deze grondvraag gebruik gemaakt om schaamteloos zwaar vervuilde grond - voor zover dat er al tussenzat - onder de cultuurlaag te stoppen. Persoonlijk heb ik weet van bouwafval (steenslag en waarschijnlijk gebroken asbestplaten), versnipperd gelakt en geveerd hout (zware metalen) en uitgeloopte grond (afkomstig van diepe uitgravingen). In De Standaard van vandaag waarschuwt de Vlaamse Confederatie Bouw voor deze praktijken. Ook de Lokale Politie SGW-S heeft al herhaalde malen illegale (vervuilde) grondtransporten op heterdaad betrapt.

Overigens wil ik hierbij toch de landbouwers ten dele vrijpleiten. Zij dragen hun grond bij het begin van de werken over aan de VLM die er dan (volgens mij vaak schimmige onderaannemers, kennen jullie soms serieuze bedrijven met alleen maar aftands materiaal?) op af stuurt om de werken uit te voeren. Als de plannen dan al eens perfect worden uitgevoerd krijg je soms situaties die een heel stuk land in praktijk onbruikbaar maken (een hoekig lopende gracht, probeer daar maar eens rond te ploegen), daar hadden andere oplossingen voor moeten worden gezocht.

Tot slot - los van het voorgaande - vind ik het jammer dat door deze praktijken het boek dat slechts één maal kan worden gelezen (de bodem met de evt. relictten daarin) gewoon wordt "verbrand". Enkele vrijwilligers van ADW hebben in de periode net voor de werken op relictgevoelige plaatsen nog "veldlopen" gedaan en konden daarbij grote hoeveelheden materiaal rapen. De oorsprong van die afslagen, scherven, dakpannen die er vermoedelijk onder is te situeren is sindsdien simpelweg in rook opgegaan. Een slag bij Fréteval of Leuvense bibliotheek in 1914 (hier schrijft nog steeds een historicus) waardig.

Met vriendelijke groet,

Yves De Beleyr
e-mail: yves.debeleyr@skynet.be

MEER RUIMTE VOOR WATER EN VOOR NATUUR!

De Vlaamse regering hakt eindelijk de knoop door.

In 1953 maakten de Lage Landen één van de grootste natuurrampen uit hun geschiedenis mee: door een stormvloed vanuit de Noordzee waren er enorme overstromingen in het Deltagebied en verderop langs de Schelde. Er vielen meer dan 1800 doden, bijna 220.000 ha land overstroomde en heel wat schade werd aangericht. Ook in 1976 had Vlaanderen te lijden onder zware overstromingen en een jaar later werd daarom gestart met het SIGMA-plan. Dit plan moest het achterland van het getijgebonden gedeelte van de Schelde en haar zijrivieren in Vlaanderen (het Zeescheldebekken) beschermen tegen overstromingen.

De noodzaak van het SIGMA-plan

Het eerste SIGMA-plan had als enig doel het bereiken van voldoende veiligheid tegen overstromingen als gevolg van stormvloed uit de Noordzee. Hiervoor werden "harde" infrastructuur voorzien zoals dijken, de aanleg van Gecontroleerde Overstromings Gebieden (GOG's) en de bouw van een stormvloedkeuring.

Anno 2005 zijn bijna 80% van de verhogings- en verzwaringswerken aan de dijken uitgevoerd. Momenteel zijn er 12 GOG's (samen goed voor 533 ha) ingericht en is men volop bezig met de aanleg van het 13e en laatste GOG in Kruibeke-Bazel-Rupelmonde. Dit GOG zal met 600 ha een belangrijke extra bijdrage voor de veiligheid leveren. De bouw van een stormvloedkering heeft nooit plaatsgevonden: een studie wees uit dat de voordelen nooit zouden kunnen opwegen

tegen de kosten ervan en daardoor werd de bouw voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Aangezien het SIGMA-plan nooit is afgewerkt kan het vandaag, zelfs zonder rekening te houden met de stijgende zeespiegel, niet voldoende veiligheid bieden. Zo is op sommige plaatsen langs de Zeeschelde de overstromingskans gemiddeld één op zeventig jaar! Zelfs met een afgewerkt SIGMA-plan (maar dan wel zonder de stormvloedkering) zou de kans op een overstroming op bepaalde plaatsen slechts 1/350 bedragen (ter vergelijking, in Zeeland is dat 1/4000). Ook de problematiek van de klimaatwijziging en daarbijhorende zeespiegelstijging zorgde voor de noodzaak aan een verbeterd SIGMA-plan.

Tegenwoordig leeft er een nieuwe visie op het waterbeleid en zijn de inzichten over riviersystemen sterk veranderd. Vanzelfsprekend dringt een meer duurzame aanpak van het veiligheidsprobleem zich op. Vandaag heeft het SIGMA-plan als hoofddoelstelling nog steeds veiligheid, maar ook duurzaamheid en natuurbescherming spelen hierin een rol.

In het artikel over het GGG in het Lippensbroek (Durme- en Scheldeland 3-2005) werd al gesproken over de Lange Termijn Visie 2030 waarin Vlaanderen en Nederland een streefbeeld over het Schelde-estuarium uitwerkten. Deze visie werd concreet gemaakt in de OntwikkelingsSchets 2010 waarin maatregelen werden uitgeschreven om de veiligheid, de natuurlijkheid en de toegankelijkheid van het Schelde-estuarium te verbeteren. In het kader van de OS 2010 werd het SIGMA-plan verder geoptimaliseerd.

Het SIGMA-plan en natuurbescherming

Het gehele Schelde-estuarium is een ecosysteem van Europees belang. De getijdenwerking en de combinatie van slikken en schoren, ondiep water en planten in zoet, zout en brak water is nage-

noeg uniek voor Europa. Maar menselijke ingrepen zoals inpolderingen en schelde-verdiepingen, maar ook toenemende getijdenenergie en de slechte waterkwaliteit hebben een negatieve invloed op deze unieke biotopen. Rechtstreeks gevolg is de afname van de kwaliteit van deze natuur of dat ze in het slechtste geval zelfs dreigen te verdwijnen. De enige manier om de natuur in het Schelde-estuarium te herstellen en een duurzame toekomst te bieden, is het creëren van meer ruimte voor de rivier.

In het geoptimaliseerde SIGMA-plan stelt men een nieuw pakket aan maatregelen voor om de veiligheid tegen overstromingen te verhogen. De meest efficiënte en goedkoopste manier is het creëren van meer ruimte voor de rivier. Dit komt neer op het realiseren van nieuwe overstromingsgebieden, nieuwe slikken en schorren om de getijdenenergie te verminderen en meer waterbergingsgebieden. Hierin raken veiligheid en natuurlijkheid elkaar: ze eisen allebei meer ruimte voor de rivier. Vandaar dat in het geoptimaliseerde SIGMA-plan een heel pakket maatregelen staat neergeschreven dat zowel zorgt voor meer veiligheid als voor meer natuurlijkheid.

Op vrijdag 22 juli 2005 keurde de Vlaamse regering een eerste besluit ivm het nieuwe SIGMA-plan goed en werd het duidelijk welke projecten er in de nabije toekomst zouden worden opgestart. Dit gebeurde natuurlijk niet zonder slag of

"In de natuur is weinig plaats voor democratie. Maar in democratie is vroeg of laat ook geen plaats meer voor natuur."

Hans Steketee in NRC Handelsblad

stoot: het project kost een heleboel geld en de impact op het lokale niveau is vrij groot. Het teruggeven van gebieden aan de rivier en de natuur is in het huidige Vlaamse politieke landschap geen evidente zaak...

De Schelde

De projecten in onze regio

In de Ontwikkelingsschets 2010 werden 4 belangrijke gebieden aangeduid waar op de eerste plaats aan natuurherstel en -inrichting moet worden gedaan. **Het betreft het Zwin, de Hedwige- en Prosperpolder in de buurt van Doel, de Kalkense meersen en de Durmevallei.** Zo moet in de Durmevallei een ruime aanzet worden gegeven tot een landschappelijke herinrichting van de Durme en haar vallei.

Een deel van de SIGMA-projecten worden dus gerealiseerd in onze regio waarbij volgende ingrepen zijn voorzien: het creëren van wetland, ontpolderingen of het inrichten van Gecontroleerd Gereduceerd Getij (GGG). Wanneer een gebied als wetland wordt ingericht is het de bedoeling om de natuur meer kansen te bieden door bijv. de grondwaterstand natuurlijk te laten fluctueren of om bestaande plassen te ontdiepen. Bij een ontpoldering wordt de huidige dijk weggenomen en indien nodig wordt er meer landinwaarts een nieuwe dijk geplaatst: zo krijgt de rivier meer ruimte en kunnen er onder invloed van de getijden nieuwe slikken en schorren ontstaan. De laatste ingreep is het inrichten van een GGG: hierbij wordt in de huidige dijk een doorlaatmiddel (bijv. een sluis) geïnstalleerd, waardoor op een gecontroleerde manier de rivier het gebied twee maal per dag kan overstromen. Alle maatregelen dragen bij tot een betere veiligheid en natuurlijkheid.

Volgende projecten zijn voorzien in de Durmevallei en moeten worden gerealiseerd in 2007 of in uitvoering zijn niet later dan 2010: Hagemeersen in Lokeren (11,53 ha als wetland), Bulbierbroek in Hamme (19,14 ha als wetland), Hof ten Rijen in Waasmunster (11,97 ha als wetland), Weijmeerbroek in Waasmunster (50,52 ha als wetland), Groot Broek in Waasmunster en Elversele (64,23 ha te

De Schelde

ontpolderen), Klein Broek in Elversele (32,78 ha te ontpolderen) en De Bunt in Hamme (67,44 ha te ontpolderen of als GGG). Niet later dan 2020 moet ook de inrichting van de Sombeekse meersen zijn begonnen (82,34 ha te ontpolderen).

Ook in de uitbreidingsperimeter van het natuurreservaat de Scheldebroeken in Wichelen en Berlare zijn er twee projecten op til: het Paardebroek (27,77 ha als wetland) en de Paardeweide (84,73 ha gerealiseerd GOG als wetland). Ook deze worden gerealiseerd in 2007 of zijn in uitvoering niet later dan 2010.

natuurlijkheid. Ook is duidelijk dat rechtszekerheid voor de komende Scheldeverdieping enkel kan gevonden worden door het creëren van voldoende 'robuuste natuur' in de Schelde - iets waar de Europese Commissie het laatste woord nog over moet zeggen. Benieuwd of onze regering en burgemeesters hierin hun verantwoordelijkheid zullen nemen...

Met dank aan Wim Van Gils en Tim Audenaert voor het kritisch nalezen van de tekst.

Peter Claus, vzwDurme

Over wat de toekomst brengen zal...

De plannen in de Durmevallei zijn veelbelovend voor de natuur, maar het valt natuurlijk af te wachten wat er daadwerkelijk op het terrein wordt gerealiseerd. Vast staat dat het creëren van meer ruimte voor de rivier een absolute must is, zowel voor meer veiligheid als meer

Referenties:

www.sigmaplan.be
www.descheldenatuurlijk.be
www.proses.be
www.proses2010.be

LANGS DE BOORDEN VAN DE SCHELDE EEN RIVIER VOL NATUUR

Rinus Antonisse, Ben Jansen, René Hoonhorst (PZC) en
Hans Peeters (Vogelbescherming Nederland).
Fotografie: Ludo Goossens

'Langs de boorden van de Schelde' is een uniek boek over zowel de Schelde in België als de Westerschelde in Nederland. Dezelfde rivier die in twee landen zo verschillend is. Het is veel meer dan alleen maar een vaarroute voor zeeschepen naar de haven van Antwerpen. De boorden van de Schelde zijn rijk aan historie, cultuur en vooral natuur. Zo is de Westerschelde na de Waddenzee het belangrijkste vogelreservaat voor Nederland. Maar ook in België kent de Schelde tal van vogelgebieden die de moeite waard zijn.

Afgelopen jaar schonk de Provinciale Zeeuwse Courant in samenwerking met Vogelbescherming Nederland wekelijks aandacht aan die unieke plekjes langs de Schelde en de Westerschelde. Dertig plekken die de moeite van het bezoeken waard zijn en waar het op een aantal plaatsen goed vogels kijken is.

De Schelde

De voltallige serie is nu gebundeld in het boek 'Langs de boorden van de Schelde', uitgebreid met nieuwe hoofdstukken.

Bijna 200 kleurenfoto's van de Belgische fotograaf Ludo Goossens en gedetailleerde kaarten van beide Schelde-oeveren, maken het boek compleet.

Formaat 22 x 17,5 cm (liggend), gebonden in harde band, 192 pagina's.

Uitgever: Vêrse Hoeven Uitgeverij te Raamsdonksveer

De winkelverkoopprijs is € 18,50.

ISBN 90 75703 88 0

Het boek is vanaf eind september te koop bij de boekhandel.

U kunt het boek ook bestellen bij Vêrse Hoeven uitgeverij in Raamsdonksveer (0031 162514357) of www.versehoeven.com

Coalitiepartners van De Schelde Natuurlijk! zijn: Vogelbescherming Nederland, Vereniging Natuurmonumenten, Vereniging Zeeuwse Milieufederatie en Stichting het Zeeuwse Landschap vanuit Nederland alsmede natuurlandpunt vzw, Bond Beter Leefmilieu vzw en WWF-België vanuit Vlaanderen.

**In de boek worden 30 gebieden besproken.
Voor het Waasland zijn dit het schor van Doel en de Kruibeekse
polder, het fort van Steendorp en het Kijkverdriet.**

Langs de boorden van de Schelde

VIJF JONGE STEENUILEN GERINGD TE DAKAM.

Vorig jaar werden door de milieuwerkgroep van het Sint-Lodewijkscollege in de regio Lokeren een tiental nestkasten voor steenuiltjes opgehangen.

Tijdens een inspectie van de nestkasten eind mei, werden er in een kast die een plaatsje gekregen had in een boomgaard te Daknam, niet minder dan vijf jonge steenuiltjes aangetroffen!

Een legsel van een steenuil bestaat meestal uit 3 tot 5 eieren, maar het is uitzonderlijk dat het voedselaanbod, dat voornamelijk bestaat uit insecten en muizen, groot genoeg is om vijf jongen groot te brengen.

De jongen werden geringd door Marc Hebbelinck en veilig terug in de nestkast geplaatst. De kast was van het type "donkere kamer", op de bodem was stro in plaatst van turf of potgrond gelegd.

Deze vondst was zeker een opsteker voor de milieubewuste leerlingen van het college.

PROCESSIE VAN ECHTERNACH OP DE STROBERSFIETSRUTE IN SINT-NIKLAAS...

Op **1 juni 05** vroeg ABLLOvzw aan de verantwoordelijke schepen van mobiliteit Urbain Vercauteren van Sint-Niklaas het volgende:

Er ontstaan de laatste tijd nogal vaak gevaarlijke situaties met inrijdende auto's die langs het parkeerterrein van de kledingzaak De Waele aan de Driekoningenstraat het Stropersfietspad inrijden om er te parkeren langs of zelfs half op het fietspad maar ook steeds meer om de tuinen te bereiken langs de achterzijde, langs het fietspad ! Op die manier omzeilen automobilisten de paaltjes aan Driekoningen.

Kan er zeer snel een (b.v.houten kastanje) afsluiting worden geplaatst tussen de parking van de kledingzaak en het fietspad

Op **2 juli 05** werd de bevoegde schepen aan deze vraag herinnerd:

Mogen wij aandringen, in aansluiting bij ons vorig bericht over de toestand aan de stropersfietsroute, om zeer snel maatregelen te nemen ter hoogte van de kledingzaak De Waele (Driekoningen), om de toegang voor auto's er onmogelijk te maken naar de fietsroute. Op 30 juni was ik getuige van een bijna-ongeval tussen fietsende scholieren en een geparkeerde auto met aanhangwagen, die in de weg stond van de fietsers ter hoogte van de bocht die de route daar maakt. De bestuurder maakte zich daarbij zelfs lastig op de scholieren.

De auto's (met aanhangwagen) rijden langs de parkeerplaatsen bij de kledingzaak op de fietsroute en omzeilen zo de afsluitende paaltjes aan de Driekoningenstraat. Eerder al suggereerden we een kastanjen paaltjes afsluiting.

Verschillende reacties daarop waren positief en de belofte om deze zomer alles in orde te

fietsinfrastructuur

brengen werd gedaan.

Toen we op **2 september 05** echter vaststelden dat er nog steeds niks gebeurd was stuurden we de schepen volgend bericht.

We worden er soms moedeloos van. Niettegenstaande de dure woorden en beloften van diverse van uw medewerkers is er nog steeds geen afsluiting geplaatst ter hoogte van de parking van Kledingzaak De Waele aan de Driekoningenstraat. Steeds meer wagens rijden er de Stropersfietsroute op in de richting van de Heistraat, bandensporen zijn de getuigen, ongevallen met fietsers gelukkig (nog) niet. Maar die ongevallen komen er beslist, hele groepen nieuwe scholieren rijden sedert enkele dagen de stad in en werden door de ouders verzekerd dat er hier geen auto's rijden !!

Bovendien worden de kiezelstenen van de parking van kledingzaak De Waele meegenomen door het verkeer en komen op de fietsroute terecht, dat zorgt voor risico's op valpartijen.

Het antwoord van de schepen kwam hard aan, we citeren

Ik las uw mailtje over de situatie ter hoogte van de kledingzaak De Waele... Wil er wel rekening mee houden dat er daar aangelanden zijn die toegang hebben tot een deel van deze route. Ik stel voor dat wij samen met de diensten eens ter plaatse afstappen

Op **13 september** stuurde ABLLOvzw volgend bericht terug aan de schepen:

.... Pas in uw e-bericht van 05/09 maakt U nu voor het eerst gewag van moeilijkheden die te maken hebben met recht van toegang voor een aantal aangelanden !

Wij zijn daarover verbaasd en verontrust. Het lijkt ons namelijk uitermate onwaarschijnlijk dat de nmbs hiervoor servitudes zou hebben verleend. Die staan trouwens in de eigendomsakten vermeld en zijn door de stedelijke diensten gemakkelijk na te kijken (kadaster, hypotheekkantoor). Andere mogelijkheden

fietsinfrastructuur

voor het verkrijgen van een legaal recht van doorgang zijn er ons inziens niet. Het stadsbestuur kan als huurder volgens ABLLOvzw dergelijke servitudes niet verlenen.

ABLLOvzw wenst dan ook dat er snel en krachtig wordt opgetreden tegen het prijsgeven van een stuk fietsruimte aan koning auto. Drie maanden lijkt ons ruim voldoende om een kastanjarahouten afsluiting te plaatsen, denken we. Het heeft minder lang geduurd voor Uw bestuur om er één te plaatsen langs de spoorlijn 54, maar daar gebeurde natuurlijk een dodelijk ongeval. Ongevallen vermijden is ook hier onze bedoeling....

In ons tijdschrift zal binnenkort aandacht besteed worden aan dit dossier.

Op **20 september** zijn er dan eindelijk

verkeerspaaltjes verschenen. Ze staan echter midden op de fietsroute zelf en vormen er een bijkomende gevaarlijke hindernis voor fietsers. De kleur is grijs en zeker 's avonds zijn de paaltjes midden op de fietsroute, voor fietsers heel slecht zichtbaar. Hopen maar dat ze er niet tegen rijden. Er is ook geen signalisatie gebeurd (let op, nieuwe paaltjes!). Een felle rood-witte kleur kan ook wonderen doen. De kiezelstenen op de fietsroute werden evenmin opgeruimd. Het enige positieve is dat auto's in ieder geval de fietsroute niet meer kunnen oprijden....

ABLLOvzw houdt U verder op de hoogte van het verloop van dit dossier in een volgend nummer van ons tijdschrift.

ABLLOvzw

KLIMAATWIJKEN 2005-2006

Klimaatwijken gingen vorig jaar door in maar liefst 35 gemeenten, samen goed voor 100 groepen en wijken of meer dan 21000 gezinnen. Zij spaarden tussen 5.3 en 12.% energie. De gemeentes beperkten daardoor hun CO2 uitstoot met duizenden tonnen en de deelnemers bespaarden heel wat euros. ABLLOvzw coördineerde twee gemeenten: Beveren en Dendermonde. Dit jaar opnieuw klimaatwijken met het verschil dat nu ook de Provincie Oost-Vlaanderen dit energieproject ondersteunt.

De gemeente Beveren is alvast op zoek naar nieuwe wijken of groepen. Na 30 september (deadline inschrijving gemeenten) weten we of nog meer Wase gemeenten de uitdaging

aannemen. De Stad Sint-Niklaas heeft ons alvast laten weten dat zij ook dit jaar haar bevolking niet uitdaagt om energie te sparen. Vorig jaar niet omdat de provincie het project niet ondersteunde en dit jaar niet omdat ze 30 september te vroeg vinden.

Niet getreurd echter wijken en groepen die energie willen besparen kunnen zich richten tot ABLLOvzw. De regionale vereniging neemt de rol van de gemeente over.

Praktisch: Wil je met een aantal mensen uit dezelfde wijk of met een aantal mensen uit een vereniging of andere groep deelnemen aan Klimaatwijken neem dan met ons contact op.

Telefonische via 03/7770158 of per mail: ablllovzw@gmail.com

Zie ook de webstek : **www.abllo.be** klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zondag 2 oktober

CVN Heidebossen

14u00 Roosenbergabdij Waasmunster L
Keilanden

14u00 Station Sinaai L

Molsbroek Lokeren

14u30 Bezoekerscentrum Lokeren *

Schauselbroek Temse

14u30 Zwembad in Scheldepark Temse L/*

Hof ter Saksen Beveren-Waas

14u30 Schuilhuis in het park, Zandstraat, Beveren L/*

vzw Durme Natuurwandeling in het Molsbroek

begeleid door een CVN-gids. Afspraak: 14u30, bezoekerscentrum Molsbroek
Info: Peter Claus, 09 348 30 20

Hortus ter Saksen Rondleiding door- spekt met poëzie in dialoog met kasteel ter Saksen: erfgoed, symbolen en tradities.

Heeft u verhalen of herinneringen aan kasteel ter Saksen en wenst u uw band met deze locatie aan ons toe te vertrouwen? Gebruik de aanwezige brievenbus om in dialoog te treden met de geschiedenis!

Organisatie: gemeentelijk cultuurcentrum Ter Vesten i.s.m. groendienst Beveren

Gids: Richard Willems

Plaats: aanvang hoevegebouw Hof ter Saksen van 14u30 tot 16u30

Info: 03 750 10 00 of tervesten@beveren.be

Gratis deelname

Zaterdag 8 oktober

vzw Durme Werkdag aan het Donkmeer

In de veengraslanden van de reservaatzone Donkmeer treffen we elk jaar heel wat elzen- en wilgenopslag aan langs de verschillende slootjes. Omdat het in het kader van het beheersplan de bedoeling is de veengraslanden open te houden, willen we deze jonge boompjes gaan verwijderen. De beheerswerken zullen worden geleid door conservator Franki D'Haese en bij deze werken is dus alle hulp welkom.

Afspraak: 9u00, houten chalet aan de ingang van de Nieuwdonk. Einde om 12u00.

Meebrengen: laarzen, handschoenen, kapmes

Info: Franki D'Haese, 0496 57 26 23

Zondag 9 oktober

CVN + Ons Streven Geleide natuurwande- ling Tielrode Veer

14u15 Durmeveer St.-Jozefstraat Tielrode (Temse) L

CVN Etbos Moerbeke-Waas

14u30 Café Etbos, Moerbeke-Waas L

Barbierbeek 14u00 Kerk Bazel L

Hortus ter saksen Natuurtocht BEKKEVOORT - HOLSBEEK (GR512)

Een stukje Vlaams Brabant tussen Diest en Leuven. We trekken o.a. door een typisch Hagelands dalbos met els en berk, door holle wegen en heuvelend landschap. De tocht eindigt aan het kasteel van Horst (cfr. De Rode Ridder).

Afspraak: 9 uur kerk Bekkevoort

Inschrijvingen bij Etienne (0478 42 23 50)

Bijdrage: 1,25 EUR per persoon of 2,5 EUR per gezin.

**ABLLO
FEEST
35 jaar
Zaterdag
15 oktober
van 10 tot 17 uur
Walburgcentrum
programma:
zie elders
Info:
03/777 01 58
abllovzw@gmail.com**

Zondag 16 oktober

CVN Oost-Sivepolder Temse

14u30 Steenbakkerij, Warandestraat, Steendorp L

R. De Vidtsparck St.-Niklaas

14u00 Koer Kasteel Walburg *

Waterwingebied

14u00 Vossenhol St.Jansteenstraat Kemzeke L

Reservaatzone Donkmeer

14u00 Houten chalet, ingang "Nieuwdonk"

vzw Durme Natuurwandeling in de reservaatzone Donkmeer.

Begeleid door een CVN-gids. Afspraak: 10u00, houten chalet aan de ingang van de Nieuwdonk. Info: Peter Claus, 09 348 30 20

Natuurpunt Waasland Noord + Panneweel Paddestoelenwandeling in het Stropersbos met de nadruk op wandelen.

Vertrek om 13.30 uur aan het koningsstraatje (doodlopende straat aan rond punt Bergstraat in De Klinge). Algemene uitleg over paddestoelen en bekijken en benoemen van vooral grotere en gemakkelijk te herkennen paddestoelen die we onderweg tegenkomen. Laarzen ! Info : Marc De Meireleir 03 7778774

Hortus ter Saksen Bomen en planten vormen het natuurlijke decor voor de Keltische goden, legenden en fairy's die leven in een andere wereld.

De magische planten zeggen iets over de gebruiken bij Keltische jaarfeesten. De grote eik is wellicht een geheime ontmoetingsplaats voor druïden. Deze wandeling gaat over de Keltische bomenkalender waarin bv. de vlier de boom van de dertiende maand is. De vlier staat o.a. voor duivelsuitdrijving en genezing. Organisatie: Hortus ter Saksen vzw in het kader van cultuurproject DIALOOG Gids: Anita Morjaen Plaats: verzamelen aan schuilhuis park Hof ter Saksen. Van 14u30 tot 16u30. Inschrijven niet noodzakelijk Info: 0473 27 60 85 5 EUR per persoon, incl. koffie en gebak in oranje

Zaterdag 23 en Zondag 23 oktober

ABLLOvzw en BBL Open huizenkijkdagen

Op de website van BBL www.bblv.be/lag kan men digitaal een keuze maken uit de huizen die men tijdens dit weekend wil bezoeken. Zie blz 25.

Zondag 23 oktober

Vzw Durme Natuurwandeling in het Aubroeck te Berlare

Deze wandeling wordt begeleid door gidsen (André Van Doorselaer, Rudi Van Onderbergen en Antoine Huldere) die hier met elk hoekje en elke vogel vertrouwd zijn. We hebben dan ook eerst en vooral aandacht voor de vogels van het gebied. Het is immers het ideale moment voor het waarnemen van trekvogels.

Afspraak: 8u00 aan taverne De Waterhoek te Berlare. Einde omstreeks 10u30. Na de wandeling drinken we samen een glas in taverne De Waterhoek. i.s.m. Natuurpunt Dendermonding Info: Jan Maertens, 09 348 30 20

Hortus ter saksen Wie vooraf de werken van R.K.Rowling leest of snuistert in de boeken van J.R.R.Tolkien weet waarom sommige planten werden uitgekozen langs het toverleerpad in Hof ter Saksen.

In de Harry Potter verhalen wordt de lezer geconfronteerd met een nauwgezet netwerk van dubbelzinnigheid en allusies op Griekse, Romeinse en Noordeuropese mythen in combinatie met heel wat plantenkennis. Rowling karakteriseert haar personages met plantennamen. Magische bomen beschermen de toverschool en planten maken deel uit van maaltijden en dranken. In Hof ter Saksen werden zorgvuldig enkele planten uitgekozen...

Organisatie: Groendienst Beveren in het kader van cultuurproject DIALOOG

Gids: Christa Maes

Plaats: verzamelen aan schuilhuis park Hof ter Saksen. Van 14u30 tot 16u30

Info: 03 775 28 51 of groendienst@beveren.be

Gratis deelname

CVN Puyveldebos Belsele

14u30 Hoek Kouterstraat-Gouden Leeuw.

L

Stropers St.-Gillis Waas

14u00 Kerkje van 't Kalf St-Gillis-waas. L

Vrijdag 28 oktober

Ons Streven Infoavond Marterachtigen

Over fischchen en muishonden - de ecologie van onze marterachtigen in woord en beeld Milieuwerkgroep 'Ons Streven' organiseert een voordrachtavond over marterachtigen, een diergroep met sterk verborgen, doorgaans nachtelijke levenswijze. Wordt de bunzing of 'fissche' steeds zeldzamer in onze streek - wat eet die soort en hoe groot is het leefgebied van één dier ? De steenmarter of het 'fluwijn' daarentegen blijkt in

vervolg kalender blz 26 !!

WERKGROEP NME VAN NATUURPUNT ZUID-WAASLAND MOSSENCURSUS

Theorie : 21 en 28 oktober 2005
Practicum : 12, 19 en 26 november

De mysterieuze wereld van de mossen heeft vele geheimen. Overal waar niets anders schijnt te willen groeien en waar wat vocht aanwezig is, lijken mossen zich toch thuis te voelen.

Bovendien horen we zeggen dat mossen geen echte wortels hebben, maar hun noodzakelijke levensbehoeften zomaar uit de lucht halen.

En dan is er nog het hardnekkige gerucht dat mossen zo moeilijk op naam te brengen zijn... Zonder microscoop lukt het niet, zegt men... Waar of niet waar ?

Om dan nog maar te zwijgen van korstmossen, levermossen,... Hoe zit het eigenlijk allemaal in elkaar.

Dat kom je te weten tijdens deze cursus, ingericht door Natuurpunt Zuid-Waasland.

De cursus bestaat uit twee theorielessen en drie uitstappen met practicum.

PRAKTISCH

Deze cursus gaat door op volgende data en plaatsen :

a.Theorie

o Vrijdag 21 oktober 05 : om 20u00 in de lokalen van VTS 3, Breedstraat 104 te Sint-Niklaas.

o Vrijdag 28 oktober 05 : eveneens om 20u00 in bovenvermelde school.

Parkeren op de speelplaats is mogelijk. De school is te voet vanuit het station van Sint-Niklaas makkelijk bereikbaar : 15 min. stappen in oostelijke richting. Wie problemen zou hebben om de leslocatie toch te bereiken, die mag gerust een seintje geven aan Christel (zie inschrijvingsmodaliteiten). Wij zorgen voor een goede oplossing.

b.Practicum

o Zaterdag 12 november : We zetten aan richting Heidebos te Moerbeke/Wachtebeke. We verzamelen om 13u30 aan het zwembad van Sint-Niklaas. Wie rechtstreeks rijdt ontmoeten we om 14u00 aan ingang 1 van het natuurreervaat.

o Op zaterdag 19 november is het Heidebos voor de tweede maal het te onderzoeken biotoop. Verzamelen om 13u30 aan het zwembad van Sint-Niklaas of om 14u00 aan ingang 1 van het domein.

o Op zaterdag 26 november trekken we naar het Stropersbos te Kemzeke. Verzamelen om 13u30 aan het zwembad van Sint-Niklaas of om 14u aan de Reinaertbank aan de baan Stekene-Hulst (rechtover doe-het-zelfzaak Donckers).

DE LESGEVER

Voor deze cursus doen we andermaal beroep op dhr. HANS VERMEULEN, die werkzaam is bij NME Natuurpunt nationaal. Als je weet dat hij ooit omwille van zijn uitgebreide kennis van de paddestoelen door deze vereniging is aangeworven, dan weet je dat we met hem een kenner in huis halen. De flora- en fungiwereld heeft voor hem weinig geheimen.

Wij kunnen daar nog aan toevoegen dat wij in de grassen- en plantencursussen die we in het verleden organiseerden, Hans leerden kennen als een bekwaam lesgever en een uitstekend didacticus. Hij kan boeien als geen ander !

INSCHRIJVEN

Aangezien de plaatsen voor deze cursus beperkt zijn, is het noodzakelijk om in te schrijven op volgende wijze :

o Neem eerst en vooral contact op met Margot Van den Berghe, telnr 03/776 90 38
o Van zodra je bevestiging hebt gekregen, stort je € 35 (ledenprijs 25 euro) op het rekeningnummer van Natuurpunt Zuid-Waasland : 880-4709431-31, met vermelding : mossencursus

Voor meer info kan je steeds terecht bij Christel Strybos 052/46 00 58

foto Liliane Verbeke

OPEN HUIZEN- KIJKDAGEN OP 22 EN 23 OKTOBER

Hebt u plannen om binnenkort te bouwen of te verbouwen?

Dan is het belangrijk om te weten dat vanaf 1 jan 2006 de energieprestatieregelgeving (EPR) van kracht wordt. Dit betekent dat alle woningen waarvoor een bouwaanvraag moet worden ingediend, een bepaald niveau van energieprestatie moeten behalen. De energieprestatie drukt uit hoe een gebouw presteert op het vlak van energieverbruik. Bij het berekenen van de energieprestatie van een gebouw wordt het totale energieverbruik omgerekend naar het primaire energieverbruik (stookolie, aardgas, electriciteit...). In vergelijking met een referentiewaarde levert dit het E-peil van een gebouw op.

Voor particuliere woningen zal een energieprestatie verplicht worden van E100, dit komt overeen met een isolatiewaarde K45.

Een beknopte folder over deze regelgeving met als titel: 'Op een mooie dag hebt u ook een energiezuinig huisje' kan aangevraagd worden via de Vlaamse Infolijn 0800 3 02 01 of via www.energiesparen.be. In het najaar 2005 verschijnt hierover een uitgebreidere brochure voor bouwers en verbouwers die men kan afhalen op de dienst Stedenbouw of de plaatselijke bibliotheek.

Reden te meer om eens een kijkje te nemen in de huizen van mensen die op een energiezuinige manier bouwden of verbouwden. **In het weekend van 22 en 23 oktober** zetten opnieuw ook een aantal Wase gezinnen hun huis open. ABLLOvzw is reeds sedert het begin mede organisator van de huizenkijkdagen samen met BBL.

Op de website van BBL www.bblv.be/lag/ kan men digitaal een keuze maken uit de huizen die men tijdens dit weekend wil bezoeken. Tijdens de maand september zal BBL ook een speciaal magazine verspreiden zodat belangstellenden zich ook op deze manier kunnen inschrijven.

volle opmars te zijn - een toename van natuur of van 'problemen' ? Leven er ook boommarters in Vlaanderen en hoe onderscheid je ze van steenmarters ? En hoe zit het met onze grootste marterachtige, de das ? Op deze en nog veel andere vragen geeft Koen Van Den Berge een antwoord tijdens deze voordracht. In de voorbije jaren verwierf hij, als bioloog werkzaam op het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer van de Vlaamse Gemeenschap, een stevige reputatie in het onderzoek naar vossen. Daarnaast spitst hij zijn aandacht ook toe op de marterachtigen in onze streken. Met behulp van een powerpointvoorstelling geeft hij een uiteenzetting over verspreiding en ecologie van deze kleine predators. Ook de onderzoeksmethoden komen uitgebreid aan bod. Afspraak om 20.00 u in de zaal 't Gildenhuis, Kaaistraat te Tielrode.

Toegang : gratis. Iedereen is welkom.

Zondag 30 oktober

Natuurpunt Waasland Noord + Vriendenkring Panneweel Paddestoelendeterminatie in het Stropersbos.

Vertrek om 13.30 uur aan het Koningstraatje aan het rond punt in De Klinge. Er wordt gericht gezocht naar paddestoelen met aandacht voor de kleinere en moeilijkere soorten zonder al te fanatiek te worden. Vooral voor gevorderden en mensen die willen bijleren. Laarzen !

Info : Marc De Meireleir 03 7778774

Zondag 6 november

Natuurpunt Zuid-Waasland Wandeling in de Daknamse meersen.

Vertrek om 14u30 aan de kerk van Daknam. Einde rond 17u00. Meebrengen laarzen+ verrekijker. Honden niet toegelaten. Info: André Van Peteghem (09/346 64 68)

CVN Daknamse meersen

14u30 kerkje Daknam L

Molsbroek Lokeren

14u30 Bezoekerscentrum Lokeren.*

't Steengelaag Stekene

14u00 Oud Station Stekene. L

Zondag 13 november

Hortus ter saksen Natuurtocht EIZER (Overijse) - BEERSEL (GR512)

We doorkruisen het Zoniënwood (stukje geografisch arboretum van Tervuren) vanuit de Dijlevallei naar de Zennevallei. Het kasteel van Beersel is ons eindpunt.

Afspraak: 9 uur kerk Eizer (Overijse).

Inschrijvingen bij Etienne (0478 42 23 50)

Bijdrage: 1,25 EUR per persoon of 2,5 EUR per

k a l e n d e r

gezin.

Zaterdag 19 november

Natuurpunt Waasland Noord + Panneweel Dag van de Natuur.

Beheerswerken in Het Steengelaag te Stekene. Samenkomen aan Oud Station (Stadionstraat nr 113 te Stekene) om 13.30 uur.

Info: Marc Bogaerts 03 7798931

Natuurpunt Zuid-Waasland Dag van de Natuur.

Werkdag in Daknamse Meersen. Activiteit: Kappen van Amerikaanse vogelkers. Meebrengen: werkhandschoenen en eventueel kapmes. Samenkomst: 9u en 14u aan de kerk van Daknam. Info: André Van Peteghem (09/346 64 68)

Zondag 20 november

CVN Drie Beken

14u00 Hoek Pismolenstraat-Kerkstraat Bazel. L/*

Zondag 4 december

CVN + Ons Streven

Geleide natuurwandeling Klei en Vallei.

14u15 Durmeveer, St.-Jozefstraat Tielrode (Temse) L

CVN Molsbroek Lokeren

14u30 Bezoekerscentrum Lokeren
Klei en Vallei

Zondag 11 december

Hortus ter saksen Natuurtocht BELLE-GEM - KWAREMONT

26,5 km in het land van Schelde, Leie, Stijn Streuvels en de Ronde van Vlaanderen...

Inschrijven bij Freddy (0475 92 34 84)

16 augustus - 16 oktober 2005 : kunsttentoonstelling door Karen De Smet

Karen De Smet is afkomstig uit Wachtebeke. Met verschillende technieken (pastel, aquarel, gouache,...)

schetst en schildert zij vooral vogels en dit op een erg waarheidsgetrouwe manier. Het resultaat is dan ook prachtig.

Haar mooiste werken hangen nu tentoon in het bezoekerscentrum Molsbroek te Lokeren en dit tot 16 oktober.

**WERKGROEP NME VAN
NATUURPUNT ZUID-WAASLAND**

CURSUS 2005-2006

'VOGELS LEREN HERKENNEN'

met 11 theorielessen over vogelgedrag | kenmerken en levenswijze...
met 5 busuitstappen naar vogelrijke gebieden
en 7 halve dagtochten in het Waasland.

HET PROGRAMMA

Al wie een brede interesse heeft voor vogels en de wereld van de vogels beter wil leren kennen, die is van harte welkom. Het kan ook zijn dat je je wil vervolmaken in de kunst van het observeren van vogels, ook dan ben je hier van harte welkom.

a. Theorie: TELKENS OP VRIJDAGAVOND om 19u30 Op 4. 18 en 25 november 2005 in de Conferentiezaal van de Stedelijke Openbare Bibliotheek, Hendrik Heymanplein 3 te Sint-Niklaas.

Ruime parkeermogelijkheden op het H. Heymanplein.

In de theorielessen op vrijdagavond gaan we een beetje thematisch te werk: in ruime groepen komen de verschillende vogels aan bod. Watervogels, steltlopers, vogels van akkers en weilanden, roofvogels, kleine zangvogels,... : het ganse spectrum wordt grondig doorlopen.

In deze lessen komen uiteraard gedrag, levenswijze, uiterlijke kenmerken, zang, ... uitgebreid aan bod. Maar ook het biotoop waarin ze leven en de ruimere samenhang o.a. tussen mensen en vogels wordt niet uit het oog verloren.

Vanaf 9 december 2005, en vervolgens op 13 en 20 januari, 10 en 24 februari, 10 en 17 maart en 21 april 2006 gaat de cursus verder in de lokalen van V.T.S.3 in de Breedstraat 104 te Sint-Niklaas. Parkeren is mogelijk op de speelplaats. De school is te voet vanuit het station van Sint-Niklaas gemakkelijk bereikbaar: 15 minuten stappen in oostelijke richting. Wie problemen heeft om de leslocatie's toch te bereiken mag gerust een seintje geven aan Gilbert (zie de inschrijvingsmodaliteiten). Wij zorgen voor een oplossing.

Elke theorieles wordt gekoppeld aan een praktische uitstap: vijf dagtochten (de Oostkust, Zeeland, de Westhoek, de Oostkantons en het Hageven) en zeven halve dagtochten in ons eigen-

ste Waasland (Steendorp, Kieldrecht, Hamme, Sinaai, Het MolsbroekLokeren, Saeftinge en het Panneweel).

Wie inschrijft ontvangt een gedetailleerde kalender met daarop niet alleen alle data + bestemmingen, maar ook alle lesgevers en gidsen. Op de eerste lesdag word je een syllabus bezorgd.

b. Practicum

Volledige dagreizen (bus):

- . 11 december 2005 (Uitkerkse Polder + Het Zwin)
- . 22 januari 2006 (Zeeland-NI)
- . 26 februari 2006 (Blankaert - Yzermondung)
- . 23 april 2006 (Oostkantons)
- . 21 mei 2006 (Hageven - Plateaux)

Halve dagtochten

- . in 2005: zondag 27 november.
- . in 2006: zondag 15 januari, zondag 26 maart en op zondag 27 mei.
- . vroegochtendwandelingen: zondag 7 en 14 mei 2006. . Afsluiten van de cursus op zaterdag 10 juni 2006.

DE LESGEVERS

Voor deze cursus doen we beroep een heleboel gidsen en lesgevers die elk op hun terrein tot de beste van Vlaanderen behoren. Onder hen bekende namen als Etienne De Meulenaer, Koen Leysen, Guy Robbrecht, Walter Roggeman, Guido Orbie, Jan Rodts, Jean-Paul De Beleyr, Wim Jans e.v.a. Wie inschrijft krijgt een gedetailleerde lijst van de lessen en de uitstappen en de daarbijhorende lesgever/gids.

INSCHRIJVEN

Aangezien de plaatsen voor deze cursus beperkt zijn, is het noodzakelijk om in te schrijven op volgende wijze:

Neem eerst en vooral contact op met Margot Van den Berghe, telefoonnummer: 03/776.90.38.

Van zodra je bevestiging hebt gekregen, stort je € 140 als je lid bent van Natuurpunt of van J.N.M. Als niet-lid betaal je € 160. Leden uit hetzelfde gezin krijgen telkens € 20 korting. Je stort dit bedrag op het rekeningnummer van Natuurpunt Zuid-Waasland. Dat nummer is : 880-4709431-31. Voor meer info: Gilbert Keereman 03/776.87.30

Alvast hartelijk dank voor je belangstelling en je ijver voor de natuur.

GEMEENTEBESTUUR VAN SINT-GILLIS WAAS HELPT MEE WATEROVERLAST VEROORZAKEN

In Sint-Gillis Waas werden in het voorjaar 2005 in een aantal buitenstraten (Bunderstraat, Doornstraat) van fietspaden voorzien. ABLLOvzw heeft kritiek op de uitvoering daarvan.

1. De fietspaden aangelegd aan beide zijden van de straten zijn te smal, met twee naast elkaar fietsen is moeilijk. ABLLOvzw pleit al lang om in buitenstraten tussen dorpen in, brede fietslanen aan te leggen, waar fietsen in beide richtingen kan. Langs de Sint-Niklaasstraat en de Hoogstraat van Sint-Gillis Waas zijn wel goede voorbeelden van dergelijke fietslanen aangelegd. Helaas blijft het daar blijkbaar bij.

2. Bovendien werden bij de aanleg van deze te smalle fietsstroken, op talrijke plaatsen daartoe de grachten langs de straat met rioolbuizen ingebuisd. Open grachten vervangen door riolen is echter vragen om meer wateroverlast. Het waterbergend vermogen van een gracht is veel groter dan van een rioolbuis. Water kan van de akkers en van de straat, afvloeien naar een open gracht toe. Wordt die vervangen door een riool, dan kan het oppervlaktewater niet meer sijpelen naar de gracht. Dat argument wordt trouwens door het gemeentebestuur van

verkeer en water

Sint-Gillis Waas zelf ingeroepen om de stinkende gracht aan de buitenschoolse kinderopvang Stekelbees (rotonde Sint-Niklaasstraat) niet te overwelfen. terwijl het daar om milieu-redenen en hygiëne natuurlijk wel verantwoord zou zijn.

De Vlaamse overheid voert trouwens volop campagnes in het kader van de strijd tegen overstromingen om grachten zoveel mogelijk te heropenen om regenwater beter te infiltreren in de bodem. Niet zo in Sint-Gillis Waas ...

ABLLOvzw

IN SINT-GILLIS WAAS ZIJN DE VERKEERSDREMPELS VERDWENEN.

In tal van gemeenten worden steeds meer initiatieven genomen om het autoverkeer rustiger te laten verlopen. Verkeersdrempels en -tafels helpen daarbij. Trager auto rijden bevordert te verkeersveiligheid en is bovendien veel zuiniger. In tijden van hoge brandstofprijzen is ook dat mooi meegenomen.

Niet zo in Sint-Gillis Waas.

In de loop van het voorjaar 2005 werden in alle deelgemeenten systematisch de hellingen van de verkeersdrempels (in zone 50 km/uur) met een laag asfalt minder steil gemaakt. Je kan nu opnieuw met gemak door de dorpskom van De Klinge, van 'Het Kalf' of in de Stationsstraat te Sint-Gillis Waas scheuren aan 90km/uur !

ABLOOvzw

Entourage File Edit View Message Format Tools Window Help

Corpus Lappersfortus kan je een bos-duwtje geven ? (stuur kaartje)

Send Now Send Later Link Options Insert Categories Projects

From: ABLLO GMAIL (ablo)

To: lezers van het groene waasland

Cc:

Subject: Corpus Lappersfortus kan je een bos-duwtje geven ? (stuur kaartje)

Attachments: none

Font Font Size B I U T

(om de 36 dagen kapt Vlaanderen 1 Lappersfort = 18 ha)
Om de nieuwe geplande bossen traagzaam wortels te geven resten ons nog 127 jaar ...

LAPPERSFORT : BOS blijft BOS !
Verzameladres kaarten = GGF, KLOOSTERHOF 63, 8200 BRUGGE

LAPPERSFORT : BOS blijft BOS !

Weet U het nog ? Brugge 2002 en de Lappersfortbezetting & ontruiming van het bos ...
De strijd gaat verder...5/7 is binnenkort gered. Voor 2/7 wachten de bijlen ! Kunnen we dat maken ? NEEN ! Als vrienden & vriendinnen van hut bos verzamelen we tussen nu en midden oktober zichtkaarten vanuit alle dorpen en steden in Vlaanderen...
De boodschap op je kaartje = Lappersfort : bos blijft bos ! Waarom lees je op de websites.

Om hut bos van de Torteltuin te redden gebruikt Pluk Hasselbramen met de H van Hanze (een verhaaltje voor onze kinderen van Annie M.G. Schmidt). Verbeelding aan de macht en in de hoofdrol...Om hut bos te redden netwerken wij met zichtkaarten van overal ter wereld die we na de week van het bos & na de vredesweek aan de overheden bezorgen. Wij staan voor duurzame ontwikkeling : people, planet, participation, profit in evenwicht. De Hanzestad is voor ons cosmopolitisch & dierbaar !

INFO VIND JE OP DEZE SITES

<http://www.regiobrugge.be/lappersfortpoets.php> <<http://www.regiobrugge.be/lappersfortpoets.php>>
<http://www.ggf.be/GGF/Hanzestad/index.htm> <<http://www.ggf.be/GGF/Hanzestad/index.htm>>
<http://www.vbv.be/weekvanhetbos/>
www.plukvandeletteflet.com <<http://www.plukvandeletteflet.com>>
<http://ggf.regiobrugge.be/> <<http://ggf.regiobrugge.be/>> (Lappersfortmuseum)

MILIEUWERKGROEP ONS STREVEN ORGANISEERDE OPNIEUW GESLAAGDE SCHOOLNATUURDAGEN TE TIELRODE.

Voor de vijfde keer organiseerde de Milieuwerkgroep uit Tielrode boeiende natuurdagen voor de kinderen van de plaatselijke scholen. Thema dit jaar was "eten en gegeten worden".

Deze editie was bijzonder omdat de kinderen een bezoek konden brengen aan de Durmetuin of de tuin van de Generaal. Deze privé-tuin van Christian Wittebroodt herbergt een 100 tal-verschillende eikenvariëteiten.

Woensdag 1 juni : (oudste kleuters Freinetschool en Vrije Basisschool) + 1e graad Freinetschool en 1e leerjaar van vrije Basisschool).

Langsheen het parkoers bezochten de oudste kleuters en de jongste leerlingen van de lagere school het restaurant de Groene Dijk. Daar trachtte een enthousiaste - doch ietwat gestoorde- keukenprinses de kinderen een

natuureducatie

puur natuurlijke maaltijd voor te schotelen. Aangezien dit gastronomisch hoogstandje bestond uit grassen, slakken, kevers en aardwormen, en een glas Durmewater genoot deze maaltijd geen bijval. Het liet de kinderen echter wel zien dat elk diertje iets anders eet.

Een natuurgids vertelde tijdens een mooie natuurwandeling langsheen het levensbos en op de Durmedijk over de grote natuurrijkdom in Tielrode.

In een "ren je vet" kwis raadden de kinderen welk voedsel bepaalde dieren lusten. Het voedsel werd aanschouwelijk voorgesteld met een korf groenten (voor de planteneters), een mand granen en zaden (voor de zaadeters) en een kooi met levende kippen en konijntjes (voor de vleeseters) . Uiteraard hadden de kinderen een grote belangstelling voor deze knuffelige diertjes.

In de Durmetuin waren allerelei "vreemde" voorwerpen te vinden. Alhoewel deze voorwerpen uit natuurproducten gemaakt zijn hoorden ze niet in de tuin thuis. De voorwerpen : een banaan, melk, een T-shirt, een pot konfituur, een baksteen, een houten palet toonden duidelijk aan dat de mens afhankelijk is en blijft van de natuur. Voedsel, kleding, gebruiksvoorwerpen en zelfs onze woningen worden met

vijfde leerjaar vrije basisschool

natuurlijke grondstoffen gemaakt.

En omdat we niet alleen over eten wilden praten, werden de kinderen getraakteerd op twee overheerlijke pannenkoeken.

Donderdag 2 juni:

Voormiddag: 2e graad Kolibrie + 2e leerjaren + 3e leerjaar Vrije Basisschool

Namiddag: 3e graad Kolibrie + 4e, 5e en 6e leerjaar Vrije Basisschool

De oudere kinderen van de vrije lagere basisschool en de Freinetschool "De Kolibrie" kwamen donderdag aan de beurt.

In het levensbos kregen de kinderen een fiche van een plant of dier. Met een touwtje werden voedsel en eter ervan met elkaar verbonden. Aangezien vele dieren alleseter zijn kwam zo vlug een voedselweb tot stand. Als één element uit het voedselweb verwijderd werd stortte het voedselweb in.

Deze leerlingen werden eveneens begeleid door een deskundige gediplomeerde gids die heel wat weetjes over dieren en hun voedsel vertelde.

Op de Durmedijk gingen de kinderen op zoek naar voorwerpen die uit de natuur kwamen en heel wat over de natuur openbaarden: een honingraat, een vislijn, maïskolf, appels en citroenen, een lantaarn, een bestek, een fles met water.

In de Durmetuin gingen de kinderen met een knotsgekke schattenjager en een wijze natuurkundige op zoek naar de schat van de Durmetuin. Met een kompas, het herkennen van natuurelementen en schatten en meten werd de schat door de kinderen snel ontdekt. Deze schat bestond uit de ingrediënten voor lekkere pannenkoeken en werd door de kinderen dan ook prompt ingeruild voor overheerlijke pannenkoeken.

Deze twee natuurdagen waren bijzonder geslaagd en de kinderen, leerkrachten en organisatoren mogen terugblikken om een zeer educatieve dag en kijken vol verwachting uit naar de editie van 2006.

*Namens Milieuwerkgroep Ons Streven vzw
Gert Hooftman
Bettehemstraat 40
9140 Tielrode.*

vierde leerjaar met gids Achiël Van Wezemaal

NACHT VAN DE VLEERMUIS: 02/09/2005

We mogen inderdaad van een groot succes spreken gezien de opkomst. Vele ouders met kinderen gaven een antwoord op onze uitnodiging om samen wat bij te leren over het leven en het wel en wee van onze vleermuizen. Ongeveer 250 a 300 mensen waren op de afspraak in het Provinciaal Domein Puyenbroeck te Wachtebeke.

Na een welkom en een korte toelichting over het verloop van de avond trokken de meesten de projectiezaal binnen voor een power-point-presentatie van 40 min. over vleermuizen.

Zo weten we nu ook dat de paring gebeurt in de herfst maar de bevruchting zelf bepalen de wijfjes zelf. Ze dragen de zaadcellen gedurende de hele winter mee tijdens hun slaap en na de winter kunnen ze pas aan het nageslacht beginnen.

De ultrasone geluidsgolven van de overvliegende watervleermuis werden door een batdetector omgezet in voor ons hoorbare geluiden en versterkt zodat iedereen op het terras de geluiden goed kon horen. Ook werden deze vleermuis signalen opgenomen door Studio Dreams die de gehele geluidsoperatie voor hun rekening namen.

Na splitsing in diverse groepen konden de mensen nog een avondwandeling meemaken met een ervaren gids op zoek naar andere

natuur beleven

soorten: zo kon ook nog de dwergvleermuis waar-genomen worden.

Er was ook een levend exemplaar aanwezig: een dwergvleermuis die heel wat file veroorzaakte, iedereen wil wel eens van dichtbij een vleermuis zien.

Talrijke aanwezigen proefden ook onze welgesmaakte vleermuizencocktail.

Bij onze info-stand werd uitleg gegeven over de werking van Natuurpunt en we konden 18 nieuwe leden aanwerven.

De Nacht van de Vleermuis was een organisatie van Natuurpunt Zuid-Waasland en Natuurpunt Moervaart-Zuidlede. Dank aan alle medewerkers voor deze geslaagde avond.

Staf Lerno

foto Liliane Verbeke

foto Liliane Verbeke

bronnen, zoals wind- en zonne-energie, zijn op dit moment en ook in de komende jaren, niet in staat om deze hoeveelheid elektriciteit te leveren. Bovendien zijn deze vorm van elektriciteitsproductie enorm afhankelijk van verschillende weersomstandigheden.

■ Weersomstandigheden: windmolens functioneren enkel bij bepaalde windsnelheden en buitentemperaturen. Indien er te weinig of te veel wind is, ligt de elektriciteitsproductie stil. Ook bij vriestemperaturen functioneren de turbines niet, omdat er dan ijsvorming op de wieken ontstaat. Dit betekent dus dat windmolens slechts gedurende 20 % van de tijd volledig vermogen leveren.

De beperkte productiecapaciteit om het in getallen uit te drukken, de grootste windturbines kunnen momenteel ongeveer

firma's de productie kerns vrij lag deren culier Volger

boven 90 km/h tot zelfs 120 km/h te laten produceren door aangepaste sturing en regelingen. De technologie van windturbines evolueert nog steeds zeer snel en zelfs energiespecialisten die niet van nabij de ontwikkelingen in verband met windenergie volgen, slaan daarvoor vaak de bal mis met informatie over windenergie.

Wanneer het vriest is de lucht 'dichter' en kan er meer energie opgewekt worden. Zo is januari traditioneel de beste windmaand van het jaar. Wanneer windturbines dichtbij een snelweg of gebouw(en) staan, worden ze stopgezet wanneer de temperatuur en luchtvochtigheid kans geeft op ijsafzetting op de wieken. Dit is een goed beheersbaar risico. Kerncentrales, hoe veilig die ook uitgebaat worden, zijn commercieel nog steeds niet verzekeraar, omdat de zeer kleine kans op een ongeval toch een astronomische schade kan teweeg brengen, vooral in dichtbevolkte gebieden met veel economische bedrijvigheid. In België draagt de gemeenschap die kost voor een privé-bedrijf dat daardoor gigantische winsten kan maken.

Windturbines zetten bovendien tot 97% van de opgenomen windenergie om in elektrische energie. Bij klassieke kolen- en nucleaire centrales gaat 2/3 van de energie verloren. Een moderne STEG (gascentrale) versmooit nog steeds 50% van de primaire energie. Om 1 kWh elektrische energie op te wekken met een moderne gascentrale is 2 kWh gas nodig. Windenergie is daarenboven een energiebron die naar menselijke begrippen onuitputtelijk is terwijl fossiele brandstoffen en ook uranium eindig zijn.'

Chris Derde, Fortech

WINDMOLENS EN HET WEER: GRAAG JUISTE INFORMATIE !

Korte reactie hierover van de verantwoordelijke van Fortech, het bedrijf achter de windmolens van De Wase Wind :

Ik heb bewust het woord 'windturbine' gebruikt en niet 'windmolen'. Daarmee doel ik op de achterhaalde informatie over 'windmolens' terwijl vandaag 'windturbine' de moderne machines zijn die schone en onuitputtelijke elektrische energie opwekken.

'Windturbines leveren vooral stroom wanneer de vraag het grootst is, namelijk in de herfst en wintermaanden. Kerncentrales leveren heel het jaar door evenveel elektrische energie onafhankelijk van de behoeften, vandaar de productiefactor van 90% en meer die de centrales van Doel halen. Het verzorgen van het evenwicht tussen productie en afname wordt uitgevoerd met zogenaamde 'regelcentrales' op kolen of (bio-)gas. Het gebeurt zelden dat windturbines helemaal niets produceren en zeker niet wanneer gespreid over grotere regio's. Dan waait het altijd wel ergens, vooral aan de kust en op zee. Bij zeer hoge windsnelheden die enkele uren per jaar voorkomen worden windturbines nog wel stilgezet. Echter meer en meer windturbineconstructeurs slaan erin windturbines ook bij windsnelheden

FOTO'S
VROEGER
EN NU

DE EEKHOUTSTRAAT NAAST HET MOLSBROEK

De straat vormt de grens tussen Lokeren en Waasmunster. Een boer rijdt met een vracht hooi uit de meersen. Dat hooi is hoofdzakelijk de wintervoeding voor de twee paarden die de kar trekken. De diepe karresporen zijn zichtbaar in de toenmalige zandweg. Rechts beginnen de rivierduinen waarop adelaarsvaren en een naaldboomaanplanting te zien zijn. Links zien we achter de jong uitgelopen houtkant een glimp van de aanpalende akker. (foto Jozef Waegemans, vermoedelijk omstreeks 1940)

Vandaag is de straat verhard met steenslag. Rechts achter de rij "Gentenaars" (dialectnaam voor een bijna verdwenen populieren-variëteit) ligt de ringdijk omheen het reservaat Molsbroek. En links ligt nu één van de grote plassen ontstaan na zandwinning. (foto's André Verstraeten, 2005)

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van
het Leefmilieu op de Linkeroever
en in het Waasland:
Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas
Secr. Erik Rombaut,
Stationsstraat 126,
9170 Sint-Gillis-Waas.
© + fax 03/770 71 47
erik.rombaut@scarlet.be
www.abllo.be

ONS STREVEN vzw

Milieugroep Tielrode :
B. Heymanstraat 92,
9140 Tielrode.
©03/771 20 92 of 03/711 04 43
www.onsstreven.be

DE RAAKLIJN

Vereniging voor kwaliteit van
de leefomgeving te Belsele:
F. De Beleyr,
Kleemstraat 89,
9111 Belsele.
©03/722.07.62.

RING-COMITÉ (= Actiecomité

Neen aan de Grote Ring)
Gilbert Cant,
Perstraat 88,
9120 Haasdonk
© 03/775.19.31
gilbert.cant@tiscali.be

Vriendenkring NATUUR- HUIS PANNEWEEL

Paul Maris,
Zandstraat 146,
9120 Haasdonk
© 03/755 15.85

DURME vzw

➔ **Afdeling Lokeren-Sinaai -
Moerbeke:** Bezoekerscentrum,
Molsbergenstraat,
9160 Lokeren
© + fax 09/348 30 20.
info@vzwdurme.be
www.vzwdurme.be

➔ **Afdeling Waasmunster - Elversele:**

Freddy Waeterschoot
Smoorstraat 5,
9250 Waasmunster.
© 052/461145

➔ **Afdeling Zele - Berlare - Wichelen :**

Jan Maertens,
Dijkstraat 182,
9240 Zele,
tel. 052 / 45 31 41

➔ **Afdeling Hamme - Grembergen :**

Frans Van Havermaet,
Rijbunder 1,
9220 Hamme,
Tel. 052/471893

➔ **Afdeling Klein Sinaai:**

Eric Claes,
Kloosterstraat 20
9190 Stekene.
©09/346.93.02.

NATUURPUNT

➔ **Waasland NOORD**

Jan Dhollander,
Bergstraat 25,
9170 De Klinge
© 03/770.64.26
jan.dhollander1@telenet.be

➔ **Zuid-Waasland**

Liliane Verbeke,
Cauwerburg 15
9140 Temse,
© 03/771.17.43

ECOTEST

Milieuvereniging
gemeente Temse:
Negenoostraat 3,
9140 Steendorp
© 03/774 22 57

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese,
Drie Lindekens 48,
9120 Beveren
© 03/755 15 65
devriese.willy@skynet.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische
Leef- en Teeltwijze:
Herrijgers Guy
De Cauwerstraat 57,
9100 Sint-Niklaas
guy.herrijgers@scarlet.be

J.N.M. Jeugdbond voor Natuur- studie en Milieu-bescherming

➔ **afd. Waasland**

Brecht De Meulenaer,
Beukenhof 16, Nieuwkerken
brecht.de.meulenaer@pandora.be
www.jnm.be/waasland

➔ **afd Durmeland, Joris Buyl;**
Groenstraat 83, 9160 Lokeren
tel 09/348 84 39
janbuyl@scarlet.be

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Schuttershof 14, 9100
Nieuwkerken, Sint-Niklaas.
Jan Rodts ©03/296 26 80
info@vogelbescherming.be
www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst
©03/775 28 51 Haasdonkbaan
101 , 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw
August De Boeckstraat 17, 9120
Beveren. ©03/755.23.26

**C.V.N. Centrum voor natuurbe-
schermingseducatie -regio Waas**
D. De Roose,
Schauselhoekstraat 18,
9140 Temse, ©03/771.49.24

**'T GROENE
WAASLAND**

Hoofredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51

Boekhouding Maarten Geeraerts - buitenstraat 68
9170 Sint-Gillis tel 03/234 08 13
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie :

Apple Maria Van de Vyver & Gilbert Cant 03/775 19 31 Apple

e-mail : gilbert.cant@tiscali.be

Abonnement 5 EURO Oplage 1200 exemplaren

*'t groene waasland verschijnt in januari,
maart, mei, september en november.*

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit
* door **5 EURO** over te schrijven naar *'t groene waasland* op het nr **000-1709871-52**
met vermelding abonnement *'t groene waasland* en is dan tevens lid van de regionale
vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud

- 2 ...Woordje hoofdredacteur ...Dirk Hylebos
3 ...Vogelbescherming Vlaanderen is verhuisd! ...Jon Rodts
4 ...Milieuvriendelijk parkeerterrein te sint-Gillis-Waas?? ...ABLLOvzw
10 Zomertortel ...Tonny Temmerman
12 De natuur in het HPG ...Ons Streven
14 Lezersbrief ...Yves De Beleyr
15 Meer ruimte voor water en voor natuur! ...Vzw Durme
18 Langs de boorden van de schelde, een rivier vol natuur
19 Vijf jonge steenuilen geringd te Daknam
20 Processie van Echternach op de Stopersfietsroute in Sint-Niklaas...ABLLOvzw
28 Gemeentebestuur van Sint-Gillis helpt mee wateroverlast veroorzaken. ...ABLLOvzw
29 In Sint-Gillis-Waas zijn de verkeersdrempels verdwenen. ...ABLLOvzw
30 Ons Streven organiseerde geslaagde schoolnatuurdaten te Tielrode. ...Ons Streven
32 Nacht van de vleermuis: 02/09/2005 ...Staf Lerno
33 De windmolens en het weer : graag juiste informatie! ...Chris Derde
34 foto's : vroeger en nu ...André Verstraeten, vzwDurme

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 25° jaargang - nr 4; september 2005 - nr 141
verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke (foto's), Guy
Herrijgers, Tonny Temmerman, Katy Beke, Jenny
De Laet, Willy Devriese, Jef Verspecht, Romain
Van Puyvelde, Dirk Hylebos, Gilbert Cant (foto's).

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen
zijn **vóór** 20 oktober 2005 op het Email-adres :
gilbert.cant@tiscali.be of schriftelijk bij Gilbert Cant,
Perstraat 88, 9120 Haasdonk